

Pokol Béla

**Új könyvek a filozófiai
esztétika átfogó kérdéseiről**
a ChatGPT 5.4 pro segítségével

**Budapest
2025**

Tartalom

Florian Klinger "Esztétikai cselekvés – Új akcióelméleti értelmezést fejleszt az esztétikáról".5	
David Fenner "Egyszerű esztétika: Józan ész megközelítése a filozófiai esztétikához".....9	
Alberto L. Siani "Tájesztétika: egy elkötelezett ökológia felé".....14	
Ryan M. Wittingslow "Mit tesz a művészet: a technológia filozófiájának használata a művészetről való beszédhez".....18	
David E. W. Fenner & Ethan D. Fenner "A kert művészete és filozófiája".....22	
Lisa Giombini & Adrián Kvokacka (szerk.) "Az esztétika alkalmazása a mindennapi életre: módszertanok, történelem és új irányok".....26	
Elena Mancioppi "Oszmosférák: Szag, Légkör, Étel".....29	
Max Ryyänen & Zoltán Somhegyi (szerk.) "Esztétikai elmélet a tudományágak között".....32	
Arnold Berlean "Az emberi környezet társadalmi esztétikája: kritikus témák".....38	
Jeffrey Petts "Esztétika és dizájn: a mindennapi élet értéke".....42	
Rafal Banka "Kogníció és gyakorlat: Li Zehou filozófiai esztétikája".....46	
Marcos Nadal és Oshin Vartanian (szerk.): Az Oxford Empirikus Esztétika Kézikönyve.....50	
José Luis Villacañas Berlanga "Sublime psíquico y educación estética: Ensayos sobre estética y mundo contemporáneo".....54	
Roberto Albares és Domingo Hernández (koordinátorok) "Estética y filosofía en el mundo hispánico".....58	
Graciela Speranza "Lo que no vemos, lo que el arte ve".....61	
Bruno Trentini: "Sous l'esthétique. L'esthétique au crible des théories de l'évolution".....64	
Jacinto Lageira: L'histoire sans fin de la fin de l'Histoire, de la fin de l'art et de son histoire..72	
Arianna Béatrice Fabbricatore "Philosophie de l'expérience spectatrice: Puissances de l'art, entre savoir, politique et création de soi".....75	

Jochen Briesen, Christoph Demmerling & Lisa Schmalzried (szerk.) "Handbuch Philosophische Ästhetik".....	79
Julian S. Bauer, Maja Figge, Lisa Großmann & Wilma Lukatsch (szerk.) "Künste dekolonisieren. Ästhetische Praktiken des Lernens und Verlernens".....	83
Hans Friesen "Kultur und Ästhetik in der kulturellen Moderne".....	88
Rosi L. Morokawa, Rodrigo R. L. Cid és Elliot S. Scaramal (szerk.) "Estética e Filosofia da Arte: Coletânea de Artigos e Ensaios".....	95
Sofia Miguens "Arte Descomposta – Stanley Cavell, a estética e o futuro da filosofia".....	105
Elio Franzini "Filosofia per il presente. Simboli e dissidi della modernità".....	110
Stefano Marino (szerk.) "Esperienza estetica e arti popolari. Prospettive somaestetiche sulla teoria e la pratica".....	116

Előszó

Ez a kötet a világ legnagyobb könyvtáraiban őrzött legújabb filozófiai esztétikai témájú könyveket elemzi, amelyeket 2022 és 2025 között adtak ki. Így a Kongresszusi Könyvtár, a Brit Könyvtár, a Kanadai Könyvtár és Levéltár, a Francia Nemzeti Könyvtár, a Det Kongelige Bibliotek, a Spanyol Nemzeti Könyvtár és a Japán Nemzeti Könyvtár által megrendelt könyvek jelentik a bemutatásra és elemzésre kiválasztott fő bázist. Az elemzéseket és leírásokat a ChatGPT 5.4 pro verzió mélykereső algoritmus készítette.

A mű központi meglátása, hogy a jelennek nincs szüksége olyan filozófiára, amely pusztán tükrözi azt. Olyan filozófiára van szüksége, amely képes nekünk irányítani minket. Ezért Franzini könyve nem csupán a modernitás konfliktusairól szól; Megpróbálja megmutatni, hogyan élhet a gondolkodás ezekben a konfliktusokban anélkül, hogy megadná magát a relativizmusnak vagy a hamis bizonyosságnak.

Stefano Marino (szerk.) "Esperienza estetica e arti popolari. Prospettive somaestetiche sulla teoria e la pratica"

A rendelkezésre álló bibliográfiai és kiadói/forrási információkból kezdek, majd angol nyelvű szintézist adok a kötet szerkezetéről, témáiról és hozzájárulásáról, beleértve annak céljainak és filozófiai szempontok kritikai elemzését.

Mielőtt folytatnám, megerősítettem egy kulcsfontosságú pontot: ez nem Stefano Marino monográfiája, hanem egy olasz szerkesztett Shusterman kötet, amelyet Marino kurált esztétikai élményről, populáris művészetekről és szomaesztikáról szól.

Orientáció

Szigorúan véve, az *esperienza estetica e arti popolari. A Prospettive somaestetiche sulla teoria e la pratica* nem Stefano Marino monográfiája. Ez egy olasz esszégyűjtemény Richard **Shusterman** tollából, amelyet **Stefano Marino** szerkesztett, és Teresa Gallo és Stefano Marino **fordította olaszra** is. A cím angolul **Aesthetic Experience and Popular Arts: Somaesthetic Perspectives on Theory and Practice** címmel is értelmezhető. A hivatalos Mimesis lista Marino-t jelöli kurátorként/szerkesztőként, a sorozatot *Esperienze dell'estetico* néven tünteti fel, és a megjelenési évet 2023-ban említi.

Marino szerkesztői szerepe fontos, mert a kötet nem véletlenszerű antológia. Ez egy gondosan keretezett olasz bevezető Shusterman gondolatainak egy konkrét irányába: pragmatista esztétikához, szomésztétikához, esztétikai élményhez, népszerű művészetekhez, valamint az elmélet és a gyakorlat folytonosságához. A könyv értékelése megjegyzi, hogy az esszéket 1997 és 2017 között írták, hat esszét tartalmaz, és ezek előtt Marino bevezetője és Shusterman előszava.

A kötet központi gondolata

A könyv központi állítása, hogy az esztétikát nem szabad korlátozni a szűken értett "képzőművészet" elméletére. Meg kell vizsgálnia a hétköznapi és népszerű gyakorlatok esztétikai intenzitását is: népszerű zene, városi élet, fotózás, divat, étel, testi stílus, öröm, érzelmi és mindennapi önnevelési formák. Shusterman hivatalos leírása pontosan ezt a pontot hangsúlyozza: munkája újraértékeli az esztétikai élményt és a testi valóságot, és megkérdőjelezi a merev határokat az "alacsony" és "magas", "népszerű" és "komoly" művészet között.

A fogalmi kulcs a **szomaesztétika**. Shusterman a somaesztétikát interdiszciplináris projektként határozza meg, amely az élő test, *vagyis a soma kritikus és melioratív* művelésére irányul, mint az érzékszervi megbecsülés, a kreatív önstílus és a gyakorlati fejlődés helyszíne. Egyszerre elméleti és gyakorlati: nemcsak a testi élmény értelmezését célozza, hanem azt is, hogy finomítsa azt, hogyan érzékeljük, mozogunk, cselekszünk és élünk a környezetben.

Ez magyarázza az alcímet: **"somesztétikai nézőpontok az elméletről és gyakorlatról."** A könyv elméleti, mert rekonstruálja az esztétikai vitákat Deweytől Dantóig, Simmeltől Jamesig, a kontinentális hermeneutikától a művészeti analitikus filozófiáig. De ez gyakorlati, mert a példák megtestesülnek: hallgatás, járás, pózolás, öltözködés, evés, előadás, érzés és figyelem ápolása.

Marino szerkesztői kerete

Marino különösen alkalmas szerkesztő ehhez a kötethez. A Bolognai Egyetem profilja kutatási érdeklődési körét a kritikai elmélet, fenomenológia, hermeneutika, neopragmatizmus, szomaesztétika, divatesztétika és a zenefilozófia közé sorolja. Ezek a területek szorosan megfelelnek a könyv fő témáinak: Shusterman pragmatizmusának, testének, popművészeteknek, divatnak, zenének, valamint a filozófia és a megélt tapasztalat kapcsolatának.

Marino bevezetője, egy kritika szerint, bemutatja Shusterman háttérét és a szomaesztétika alapfogalmát, hangsúlyozva azt az esztétikát, amely nemcsak a műalkotásokra, hanem az esztézisre is fókuszál: az észlelés, mint egyszerre mentális és testi hatás. Ugyanez a kritika megjegyzi, hogy Marino Shustermant pluralistaként mutatja be: a cél nem egy univerzális művészeti definíció erőltetése, hanem a konkrét esetek sokszínűségében való megközelítése.

Ez a könyv szerkesztői intelligenciája. Marino nem csupán fordítja a Shustermant olasz közönségnek; olyan kontextusba helyezi őt, ahol az olasz esztétika, a kritikai elmélet, a popkultúra tanulmányok és a testről szóló viták találkozhatnak. Az eredmény egy olyan könyv, amely egyszerre olvasható Shusterman bevezetőjeként, mind a kortárs esztétika szélesebb körű beavatkozásaként.

A könyv szerkezete

A kötet hat esszét tartalmaz:

1. **"La fine dell'esperienza estetica"** — "Az esztétikai élmény vége"
2. **"Affettività e autenticità nei musical country"** — "Affektivitás és hitelesség a country musicalekben"
3. **"L'estetica urbana dell'assenza"** — "A hiány városi esztétikája"

4. "La fotografia come processo performativo" — "Fotózás, mint performatív folyamat"
5. "Vestibilità della moda: la somaestetica dello stile" — "Divatszemet: A stílus szomaesztétika"
6. "La somaestetica e l'arte bella del cibo" — "Szomaesztétika és az evés finom művészete"

A Studi di estetica *egyik kritika* felsorolja ezeket a hat esszét, és úgy írja le őket, mint Shusterman elméleti tervének jelentős részét képviseli, amely a történelmileg filozófiai esszéktől kezdve a népszerű zene, fotózás, divat és gasztronómia alkalmazásaiig.

Shusterman előszava: a "művészet vége" újragondolása

Az előszó a kötetet a "művészet vége" ismerős filozófiai témája ellen helyezi, amely különböző módokon kapcsolódik Hegelhez, Benjaminhoz, Vattimóhoz, Dantóhoz, Habermashoz és másokhoz. A lényeg, hogy Shusterman nem egyszerűen elfogadja a művészet halálát. Ehelyett megkülönbözteti a specifikus modern, intézményesített képzőművészeti fogalom lehetséges kimerülését és a művészi és esztétikai gyakorlatok folyamatos életerőségét tágabb értelemben. Egy áttekintés összefoglalja az előszót, hogy ami véget ér, az nem a művészet általában, hanem a modern "képzőművészet" fogalma, mint történelmileg specifikus intézmény.

Ez azért fontos, mert megnyitja az ajtót a könyv többi részéhez. Ha a kiváltságos modern képzőművészeti rendszer már nem monopolizálja az esztétikai értéket, akkor a populáris zene, a divat, a fotózás, az étel és a városi élmény legitim filozófiai tárgyakká válik. Nem marginális érdekességek; Ott zajlik a kortárs esztétikai élet a legélénkebb.

1. fejezet: "Az esztétikai élmény vége"

Az első esszé a gyűjtemény elméleti alapja. Shusterman azt kérdezi, miért veszítette el presztízsét a "esztétikai élmény", amely egykor a modern esztétika központi fogalma volt. Az eredeti cikkben azt mondja, hogy a címnek két célja: a fogalom hanyatlásának magyarázatát, valamint annak újragondolása és megváltása mellett érvelni.

Az érv áthalad a huszadik századi esztétika történetén. Dewey kulcsfontosságú, mert az esztétikai élményt nem ritka múzeumi eseményként kezeli, hanem egy intenzívebb hétköznapi élményként. Shusterman ezt szembeállítja a későbbi analitikus esztétikával, ahol a fogalom egyre inkább a művészet meghatározására, a művészet elkülönítésére vagy a művészet intézményi státuszának magyarázatára törekszik. Shusterman rekonstrukciójában az esztétikai élmény egy **fenomenológiai, értékelő és transzformatív** fogalomból egy **leíróbb és szemantikusabb** fogalommá vált, és végül elveszíti filozófiai erejének nagy részét.

Ez a fejezet az egész kötetet készíti elő. Shusterman lényege nem az, hogy az értelmezés, az elmélet és a kulturális közvetítés lényegtelen. Elfogadja, hogy az esztétikai élményt a történelem, a nyelv, a szimbólumok és az intézmények közvetítik. De ellenáll annak, hogy az esztétikát kizárólag értelmezésre redukálja. Az esztétikai élmény magában foglalja a testi örömet, affektív intenzitást, ritmust, légkört, testtartást, érzést és gyakorlati átalakulást.

Ebben az értelemben a fejezet mentőakciót hajt végre. Esztétikai élményt visszanyer két veszélyből: az egyik oldalon a naiv közvetlenség; másrészt túlzottan intellektualizált

értelmezés. A későbbi fejezetek aztán bemutatják, hogyan működik ez a visszanyert fogalom konkrét gyakorlatokban.

2. fejezet: country musicalek, affektáció és hitelesség

A második esszé a filozófiai rekonstrukcióból a populáris kultúrába lép. Shusterman a country zenét és a country musicaleket olyan helyszíneként vizsgálja, ahol az érzelmek, identitás, hitelesség és társas hovatartozás tárgyalják. Egy kritika megjegyzi, hogy elemzi az akadémikusok és nem akadémiai közönség különböző reakcióit a country zenével szemben, különös tekintettel a műfaj iránti gyakori akadémiai megvetésre és a hétköznapi hallgatók erős affektív részvételére.

Az eredeti esszé, a "Moving Truth: Effect and Authenticity in Country Musicals" 1999-ben jelent meg a *The Journal of Aesthetics and Art Criticism* folyóiratban. Shusterman érve finom. Nem egyszerűen ünnepli a country zenét "autentikusnak". Épp ellenkezőleg, megmutatja, hogyan épülnek meg az ország tisztaságra és hitelességre vonatkozó állításai. A műfaj gyakran vidéki, fehér, hagyományos és "valódi" módon mutatja be magát, még akkor is, ha történelme hibrid és kulturálisan közvetített.

A filozófiai érdeklődés az affektus és a hit kapcsolatában rejlik. A country zene képes hitelességet *éreztetni*. Érzelmi ereje segíti az őszinteség, gyökerezés és igazság élményét. Shusterman ezért az affektust nem a gondolkodás primitív ellentétéként kezeli, hanem mint olyan módot, amely révén a kulturális jelentések hitelessé, meggyőzővé és élhetővé válnak.

Ez a fejezet fontos a kötet népszerű művészeti feldolgozása szempontjából. Elutasítja két szimmetrikus egyszerűsítést: az elitista nézetet, miszerint a populáris zene csupán manipulatív tömegkultúra, és azt a populista nézetet, hogy az érzelmi őszinteség automatikusan egyenlő az igazsággal. Ehelyett Shusterman megmutatja, hogy a népszerű formák esztétikailag gazdagok lehetnek éppen azért, mert összetett kapcsolatokat teremtenek az érzés, identitás, ideológia, öröm és hit között.

3. fejezet: a hiány városi esztétikája

A harmadik esszé, a "A távollétek városi esztétikája" Berlin ihlette. Shusterman nemcsak épületek, utcák, tömegek és vizuális jelenlét téreként reflektál a városra, hanem mint egy hiányzó térként is: lerombolt épületek, kitörölt emlékek, a hiányzó Berlini fal, az erőszak nyomai és láthatatlan történelemek által épült térre. Egy kritika elmagyarázza, hogy az esszé Berlint veszi kiindulópontnak, és a hiányt a metropolitán élményének központi elemeként kezeli.

Az esszé Georg Simmel klasszikus nagyvárosi elmékedéseit is bemutatja. Shusterman egyetért abban, hogy a városi élet feszültséget jelent a szabadság és az elnyomás, az egyéniség és a tömegtársadalom, az ösztönzés és az eltávolodás között. De ellenáll annak, hogy a városi élményt közönysé vagy túlzott stimulációvá redukálja. Számára a város képes fokozott tudatosságot teremteni a szellemekről, résekről, útvonalakról, emlékekről és távollésekről is.

Ez a fejezet szélesíti a "népszerű művészetek" jelentését. A városi élet nem hagyományos értelemben nem műtárgy, mégis esztétikailag átélhető. Egy városban sétálni, történelmi helyszínek mellett futni, érezni annak hiányát, ami valaha létezett: ezek testesített, térbeli és

affektív élmények. Azt is megmutatják, hogy a szomaesztétika nem korlátozódik a testre, mint magántárgyra. A test mindig egy környezetben van; történelmileg formált tereket érzékel.

A fejezet a kötet egyik legerősebb példája Shusterman pragmatista módszerének. Ez megélt tapasztalatból indul, nem absztrakt definícióból. A város filozófiai tárgyává válik, mert először testileg tapasztalják meg.

4. fejezet: a fényképezés mint performatív folyamat

A negyedik esszé kihívást jelent a közös hajlamnak, hogy a fotózást a kész képpel azonosítják. Shusterman szerint a fényképezés egyben **performatív folyamat** is: egy testesített cselekvéssorozat, amelyben fotós, modell, póz, gesztus, egyensúly, koordináció, színpadi beállítás, kiválasztás és interperszonális kapcsolat vesz részt. A Cambridge University Press a "Photography as Performative Process" című könyvet Shusterman *Thinking through the Body* című művének egyik fejezeteként sorolja fel.

Egy kritika összefoglalja az olasz fejezetet úgy, hogy a figyelem a fényképről a végső termékről az azt megelőző folyamatra tereli. A fotózás előadása magában foglalja a fotós és a fényképezett személy testi munkáját: testtartást, koordinációt, kényelmetlenséget, kölcsönös érzést és a díszlet szervezését.

Az esszé kapcsolódik Shusterman együttműködéséhez a francia művésszel, Yann Tomával, valamint a **The Man in Gold** alakjához, amely a fotózás, jelmez és előadás által generált művészi személyiség. A *Studi di estetica* kritikája megjegyzi, hogy Shusterman saját tapasztalataira támaszkodik Toma előtt pózolásban, és olyan előadásokban való együttműködésre, amelyek létrehozták ezt az alteregót.

Ez a fejezet különösen feltáró, mert összeomlítja az elmélet és a gyakorlat közötti különbséget. Shusterman nem csupán kívülről alkotja a fényképezést; saját testi részvételét filozófiai bizonyítékként használja. Ez teszi az esszét az akadémiai mércével mérve szokatlaná, de központi szerepet játszik a szomaesztétika szempontjából: a filozófiai tudás fegyelmezett, testesített tapasztalatból származhat.

5. fejezet: divat, fitt és szomatikus stílus

Az ötödik esszé a divatra tér. Címe, "Divat futásai: Stílus szomaesztikája" már kettős jelentést sugall: a "fit" mint megfelelő testre szabás, és a "pass" mint a divat nyugtalan, paradox mozgulatai. A *Bloomsbury Philosophical Perspectives on Fashion* tartalomjegyzéke, amelyet Giovanni Matteucci és Stefano Marino szerkesztett, Shusterman "Fit of Fashion: The Somaesthetics of Style" című könyvét sorolja fel az egyik fejezetként.

Az olasz kötetben az esszét a test, a ruházat és a fittmodell alakja köré keretezik. Egy kritika elmagyarázza, hogy Shusterman a fit modellt használja a divat ellentmondásainak bemutatására: a ruházat standardizálja a testet, ugyanakkor reagálnia kell az egyéni testre is; a divat lehetővé teszi, hogy az emberek csoportokhoz tartozzanak, ugyanakkor megváltoztassák magukat; egyszerre fejezi ki a bizalmat és a bizonytalanságot.

A divat somatikus jelentősége abban rejlik, hogy a ruhák nem csupán vizuális jelek. Formálják a testtartást, mozgást, önérzékelést, kényelmet, társas identitást és testi viselkedést. A divat

tehát nem csupán reprezentáció; ez szomatikus mediáció. Nem csak divatosnak tűnünk; Ruházaton keresztül érezzük, mozogunk és beléjük bennünk.

Ez a fejezet különösen összhangban van Marino érdeklődésével is, mivel akadémiai profilja magában foglalja a divat esztétikáját, és egy divatkultúrák és gyakorlatok szakirányú képzést vezet. Ebben az értelemben az esszé bevonása nem véletlen. Ez tükrözi Marino szélesebb körű projektjét, amely a divatot esztétikai és filozófiai területként komolyan veszi.

6. fejezet: szométika és az evés művészete

A záró esszé az esztétikát kiterjeszti a gasztronómiába, de egyedi módon. Shusterman nem csak a főzésre, az étel bemutatására vagy az ízekre koncentrálnak. Arra kér minket, hogy tekintsük **az evést** művészetként: testtartás, rágás, nyelés, járkálás, szekvenálás, testi figyelem, társadalmi rituálék és az elfogyasztás proprioceptív dimenziói.

Az Oxford Academic "Szomaesztétika és az étkezés szép művészete" leírása szerint a fejezet három gasztronómiai esztétika fókuszát választ meg: az előkészítést és a bemutatást; ízlési tulajdonságokat és társadalmi jelentéseket; valamint az ételfogyasztás során szükséges testi cselekedeteket. Az utolsó, általában elhanyagolt állapot, a fejezet fő témája.

Ez az esszé talán a szomaesztétika gyakorlatának legvilágosabb példája. Az evés egyetemes és hétköznapi, de Shusterman megmutatja, hogy finomítható tudatos, kulturálisan megtájékozott testművészet. Oxford összefoglalója kiemeli figyelmét az étkezés proprioceptív és testtartási aspektusaira is, példákat mutatva japán zen dojo gyakorlatokból.

Az eredmény nem az állítás, hogy minden étkezés automatikusan "szépművészet". A lényeg inkább az, hogy az esztétikai művelés olyan területeken is megvalósulhat, amelyeket a hagyományos művészetelmélet kizár. Az evés olyan helyté válik, ahol a test, a kultúra, az öröm, a fegyelem, az észlelés és az önformálás találkozik.

Főbb filozófiai hozzájárulások

A könyv első jelentős hozzájárulása az **esztétikai élmény** rehabilitációja. Shusterman nem kezeli az esztétikai élményt homályos örömeztétként. Ezt egy összetett eseményként kezeli, amely érzékelést, értelmezést, affektát, történelmet és testi orientációt foglal magában. Ezért szükséges az első fejezet: esztétikai élmény visszaszerzése nélkül a későbbi fejezetek szétszórt esszéknak tűnének a popkultúráról. Ezzel a kerettel egy koherens pragmatista-szomaesztétikai program alkalmazásává válnak.

A második hozzájárulás a **magas/alacsony osztódás kritikája**. A könyv nem csupán azt mondja, hogy a populáris művészetek figyelmet érdemelnek. Ez megmutatja, miért filozófiailag instabil a "komoly" és "népszerű" művészet hierarchia. A country zene, a divat, a fotózás és az étel nem alacsonyabb rangúak azért, mert élvezettel, testtel, kereskedelemmel vagy tömegkultúrával járnak. Pontosan ezek a jellemzők teszik őket filozófiailag feltáróvá.

A harmadik hozzájárulás az **esztétika megtestesített modellje**. Ebben a modellben a test nem akadály a gondolkodásnak. Ez az észlelés, cselekvés, értelmezés és önformálás médiuma. Ez adja egységet a hangerőnek: a hallgató érzelmes teste, a járkáló városi teste, a modell fényképezett teste, a felöltözött test és az evő test mind filozófiai helyszínekké válnak.

A negyedik hozzájárulás módszertan. Shusterman esszéi gyakran konkrét esetekkel, önéletrajzi tapasztalatokkal vagy népszerű gyakorlatokkal kezdődnek, nem pedig absztrakt definíciókkal. Ez nem gyengeség; pragmatista. A filozófiát azzal teszteljük, hogy képes megvilágítani a megélt élményeket.

Kritikai értékelés

A kötet különösen erős bevezetésként Shusterman alkalmazott szomaesztétikájába. Jobban mutatja munkásságának skáláját, mint egy szűk, szisztematikus értekezés. Az olvasó látja, ahogy Shusterman Dewey-től és Danto-tól country musicalekig, Simmel metropoliszától a fotózásig, a divatmintáktól a zen étkezési szokásokig terjed.

Fő korlátja ennek az erőnek a fordított oldala: ez egy szelekció, nem egy teljes rendszer. *A Studi di estetica egyik kritika* kifejezetten megjegyzi, hogy azok az olvasók, akik következményes, pontról pontra elméletet keresnek, csalódhatnak, mert ez nem a könyv célja. Az érték inkább a példák sokféleségében rejlik, és abban rejlik, hogy az esztétikai reflexiót új területekre terjesszék ki.

Egy második korlátozás az **"arti popolari" kifejezésre vonatkozik**. Az olasz "popolare" nem tökéletesen egyezik az angol "popular" szóval. Olaszul a "popolare" népkultúrát, gramsci-i hagyományokat vagy deológiai jelentéseket idézhet, míg Shusterman "népszerű művészete" gyakran tömegközvetített, kereskedelmi forgalomban terjedő formákat idéz, mint például country zene, rap, film, fotózás, divat és más kortárs kulturális gyakorlatok. A *Studi di estetica* review közvetlenül megjegyzi ezt a fordítási problémát.

Egy harmadik lehetséges kritika, hogy Shusterman népszerű örömhöz való affirmatív hozzáállása túl optimistának tűnhet az Adorno vagy a kulturális ipar erősebb kritikái által alakított olvasók számára. Ugyanakkor itt válik érdekessé Marino szerkesztői kerete. Marino saját művei közé tartozik az Adorno, a populáris zene, a divat és a társadalomkritika, így a könyv egy olasz vitába lép, ahol az esztétikai öröm és a kereskedelmi forgalom kapcsolata már filozófiai módon is felmerül.

Összesített jelentőség

Az Esperienza estetica e arti popolari leginkább Shusterman pragmatista és someesztétikai esztétikájának tömör térképeként érthető, amelyet Stefano Marino kurátorként kurált olasz olvasóknak is. Egysége nem egyetlen témából, hanem egy filozófiai gesztusból fakad: az esztétikai komolyság visszaállítása a testesített, népszerű, gyakorlati és mindennapi élményben.

A könyv lényegében azt állítja, hogy az esztétika gyengébbé válik, ha csak a műalkotásokra mint értelmezési tárgyakra koncentrálnak. Az esztétikai élet a hallgatásban, mozgásban, öltözködésben, pózolásban, evésben, emlékezésben és terekben való beilleszkedésben is jelen van. Marino kiadása ezt az érvet láthatóvá teszi, olyan esszéket rendezve, amelyek az elmélettől a gyakorlatig, a kanonikus filozófiai vitáktól a hétköznapi kulturális formákig lépnek.

Azok számára, akik a kortárs esztétikát, a populáris kultúrát, a testelméletet, a divatot, a zenét, a fotókat, az ételkutatást vagy a pragmatizmust érdekelnek, a kötet értékes, mert megmutatja, hogyan tud a filozófia a testtel gondolkodni, nem csupán róla.